

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 49/2023)

София, 20 декември 2023 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството	3
1.1	Реколта от царевица за зърно	3
1.2	Площи и производство на зеленчуци	3
1.3	Площи и производство от трайни насаждения	3
2.	Есенна кампания	4
3.	Външна търговия с основни земеделски култури	4
3.1	Зърнени и маслодайни култури	4
3.2	Плодове и зеленчуци	6
4.	Цени	7
4.1	Зърнени и маслодайни култури	7
4.2	Плодове и зеленчуци	8

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството

1.1 Реколта от царевица за зърно

При близо 100% реколтирани площи, оперативните данни към 14.12.2023 г. сочат намаление на продукцията от царевица за зърно с 9,8% на годишна база, в резултат на понижение на средния добив от декар.

Реколта от царевица за зърно към 14.12.2023 г., ха

	Площи за реколтиране, ха		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	15.12.2022	14.12.2023	15.12.2022	14.12.2023	15.12.2022	14.12.2023	15.12.2022	14.12.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
царевица за зърно	524 529	534 827	524 089	534 767	2 495 878	2 251 540	476	421	2,0%	2,0%	-9,8%	-11,6%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж

1.2 Площи и производство на зеленчуци

На този етап производството на зеле от открити площи е с 6,8% под миналогодишното, като се наблюдава намаление както на площите, така и на средния добив.

От началото на 2023 г. до момента в оранжерии са произведени с 14,5% повече домати спрямо година по-рано и с 2,7% по-малко краставици.

Площи и производство от зеленчуци към 14.12.2023 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	15.12.2022	14.12.2023	15.12.2022	14.12.2023	15.12.2022	14.12.2023	15.12.2022	14.12.2023	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Зеле	1 506	1 412	1 464	1 410	30 083	28 051	2 055	1 989	-6,2%	-3,7%	-6,8%	-3,2%
Домати в оранжерии	478	540	474	532	49 226	56 359	10 385	10 594	13,0%	12,2%	14,5%	2,0%
Краставици в оранжерии	464	430	462	426	52 727	51 324	11 413	12 048	-7,3%	-7,8%	-2,7%	5,6%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

* вкл. и корнишони

1.3 Площи и производство от трайни насаждения

Приключва беритбата на трайните насаждения. Съчетанието от по-малък размер реколтирани площи и понижение на средните добиви води до свиване на тазгодишната реколта от ябълки (с 9,1%) и орехи (с 22,7%).

Площи и производство от трайни насаждения към 14.12.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	15.12.2022	14.12.2023	15.12.2022	14.12.2023	15.12.2022	14.12.2023	15.12.2022	14.12.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 330	4 243	4 330	4 243	47 347	43 048	1 093	1 015	-2,0%	-2,0%	-9,1%	-7,1%
орехи	8 377	8 043	8 377	8 043	8 164	6 310	97	78	-4,0%	-4,0%	-22,7%	-19,6%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

2. Есенна кампания

Към 14 декември 2023 г. засетите площи с пшеница, маслодайна рапица и ръж са респективно с 5,1%, 12,4% и 13,4% под нивата отпреди една година. Увеличение се отчита при площите, засети с ечемик (с 27,9%) и тритикале (с 11,5%).

Засети площи с есенници към 14.12.2023 г. (ха)

	Засети площи (ха)		Изменение на годишна база, %
	15.12.2022	14.12.2023	
пшеница	1 155 709	1 096 648	-5,1%
ечемик	112 756	144 208	27,9%
маслодайна рапица	112 183	98 268	-12,4%
ръж	6 891	5 971	-13,4%
тритикале	12 520	13 966	11,5%

Източник: оперативни данни от областните служби „Земеделие“, обработени от МЗХ

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

В рамките на последната седмица през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени 30,8 хил. тона пшеница, докато товари с ечемик и рапица не са преминавали. Общо за периода от началото на пазарната 2023/24 година до 17 декември 2023 г., експортът на пшеница през порта нараства над два пъти на годишна база, а този на ечемик – над двадесет пъти.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.07.2022 – 17.12.2022	01.07.2023 – 17.12.2023	Изменение на годишна база
пшеница	471 497	1 175 209	149,3%
ечемик	6 706	141 528	2010,5%
рапица	10 174	-	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

¹ През последните две пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 22% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 33% от този на царевица и 4% от този на слънчоглед.

На този етап няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени и маслодайни култури - по морски, речен и сухоземен път), през периода юли – септември 2023 г. извън страната са реализирани 2 319,1 хил. тона пшеница, 245,9 хил. тона ечемик и 60,2 хил. тона рапица. Износът на пшеница и ечемик е респективно два и четири пъти повече в сравнение с аналогичния период на миналия сезон, докато при рапицата е налице намаление с 60,6%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

От началото на септември 2023 г. до момента през „Пристанище Варна“ ЕАД са изнесени 52,2 хил. тона царевица и 4,8 хил. тона слънчоглед. През последната седмица през порта не са преминавали товари с двете култури.

**Износ на царевица и слънчоглед
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.09.2022 – 17.12.2022	01.09.2023 – 17.12.2023	Изменение на годишна база
царевица	-	52 230	-
слънчоглед	2 227	4 837	117,2%

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега не е отчетен експорт на царевица и слънчоглед – реколта `2023 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Данните на НСИ за първия месец на текущата 2023/24 пазарна година (септември 2023 г.) сочат сериозно увеличение на износа на царевица и слънчоглед на годишна база – съответно от 7 хил. тона на 123,6 хил. тона и от 37,7 хил. тона на 90,4 хил. тона.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2023 г. за есенните и м. септември 2023 г. за пролетните култури) през Пристанище Варна са внесени 2,7 хил. тона рапица и 9 хил. тона слънчоглед. Няма данни за осъществен импорт на пшеница, ечемик и царевица през наблюдаваните терминали във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през периода юли – септември 2023 г. от чужбина са доставени 23,3 хил. тона пшеница и 32,6 хил. тона рапица, което е респективно с 39,3% и 71% над нивото отпреди една година. Реализираният импорт на ечемик за периода възлиза на едва 666 тона, при 4,7 хил. тона по същото време на миналия сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През м. септември 2023 г. се наблюдава спад на вноса на царевица и слънчоглед на годишна база, съответно с 86,9%, до 954 тона и с 14,3%, до 97,5 хил. тона.

3.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, вносът на пресни зеленчуци в страната за периода януари – септември 2023 г. е в размер на 220,4 хил. тона, с 2% повече спрямо аналогичния период на 2022 г. Същевременно, доставките на пресни плодове се свиват с 4,6%, до 277 хил. тона.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през януари - септември 2023 г., сравнено със същия период на 2022 г., тона

Поток	Продукти	януари – септември 2022	януари – септември 2023	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	216 132	220 428	2,0%
	пресни плодове	290 425	277 042	-4,6%
Износ	пресни зеленчуци	28 161	27 167	-3,5%
	пресни плодове	60 724	48 471	-20,2%

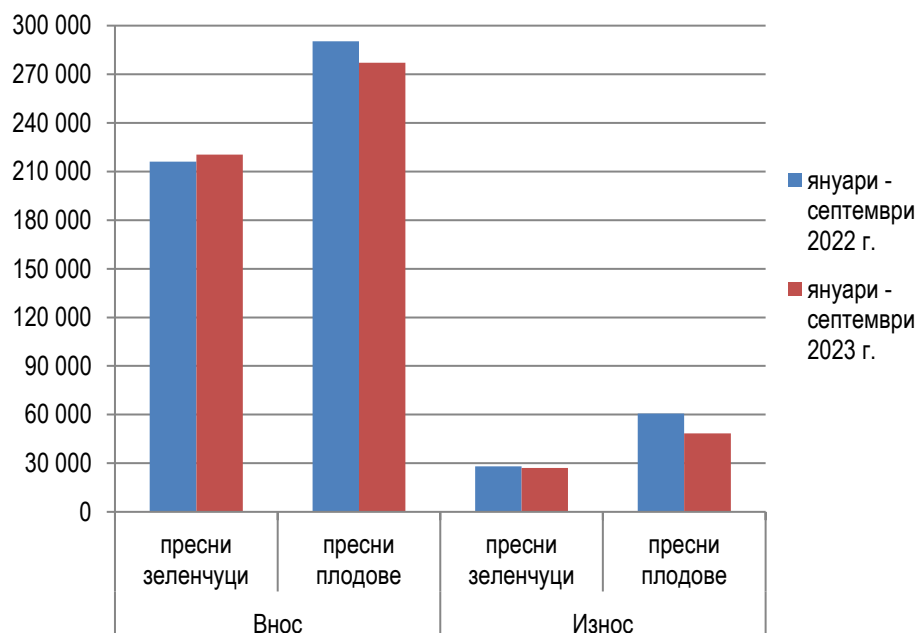
Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2023 г.), обработени от МЗХ

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Увеличението на общия внос на пресни зеленчуци се дължи основно на по-големите доставки на домати (с 5,5 хил. тона или 8,1%) и пиперки (с 2,9 хил. тона или 12,6%). Чувствително повече са и внесените количества патладжани (с 9,6%) и бобови зеленчуци (с 57,2%). Намаляват влезлите в страната количества зеле (с 22%), гъби (с 15,9%), марули (с 5,8%), луковни зеленчуци (с 4,6%), картофи (с 3,9%) и моркови и репи (с 2,7%).

При пресните плодове водещ остава вносът на цитрусови плодове и банани - общо 127,5 хил. тона (46% от целия внос на пресни плодове за периода), с 2,9% по-малко на годишна база. Съществен дял (10,6%) заемат и доставките на ябълки, които спадат със 7,2 хил. тона или 19,7% (до 29,5 хил. тона). Внесените количества ягоди, кайсии, праскови, дини, вишни и сливи са от 0,6% (ягоди) до 59,5% (сливи) под отчетените за същия период на 2022 г., докато увеличение е налице при гроздето (с 5,3%), черупковите плодове (с 8,6%), крушите (с 9,3%), боровинките (с 24,2%), пъпешите (с 27,8%), дюлите (с 62,2%), черешите (три пъти) и малините (три пъти).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

През деветте месеца на 2023 г. износът на пресни зеленчуци е в размер на 27,2 хил. тона, с 3,5% под нивото отпреди една година. По-сериозно намаление се наблюдава при реализираните пратки на пресни плодове – с 20,2%, до 48,5 хил. тона.

Значително по-малко на годишна база са изнесените краставици – с 2,1 хил. тона (26,5%) и картофи – с 1,1 хил. тона (49,1%). Същевременно, експортът на домати, пиперки и гъби нараства, съответно с 14,4%, 22,7% и 27,9%.

Отчетеният износ на пресни плодове през периода януари - септември 2023 г. се формира до голяма степен от реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. предимно цитрусови плодове – 25,1 хил. тона, с 15,4% по-малко спрямо година по-рано. Свива се и реализацията извън страната на кайсии и дини, съответно с 1,3 хил. тона и 8,9 хил. тона. Експортът на боровинки, круши, грозде, дюли и череши нараства няколкократно в сравнение с деветте месеца на миналата година, а този на ягоди, ябълки и вишни - респективно с 3,6%, 28,9% и 83,6%.

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 13 декември 2023 г. се отчита леко седмично поскъпване на пшеницата – с 0,3% (както за хлебната, така и за фуражната) и слънчогледа – с 0,6%. Изкупната цена на ечемика се задържа на нивото от предходната седмица, а тази на царевичната се понижава с 1,6%.

На годишна база основните зърнени и маслодайни култури са поевтинели в границите от 28,5% при слънчогледа до 40,3% при ечемика.

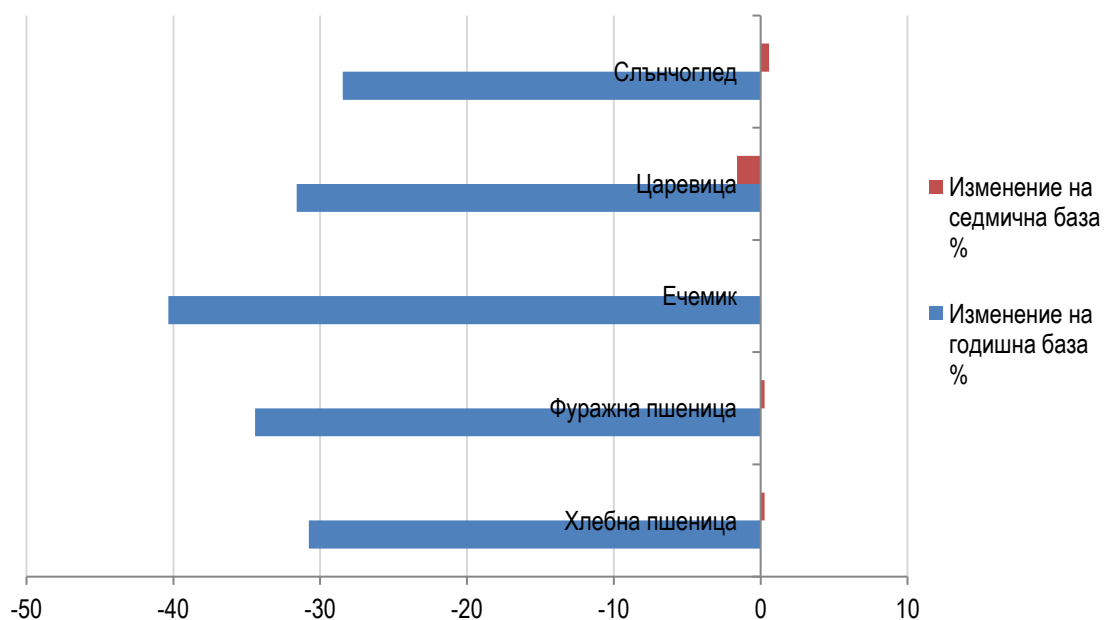
**Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 13.12.2023 г.,
лв./тон без ДДС**

	14.12.2022	06.12.2023	13.12.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	559	386	387	-30,8	0,3
Фуражна пшеница	549	359	360	-34,4	0,3
Ечемик	590	352	352	-40,3	0,0
Царевица	535	372	366	-31,6	-1,6
Слънчоглед	970	690	694	-28,5	0,6
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ

* няма данни

**Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към
13.12.2023 г.**

4.2 Плодове и зеленчуци

В рамките на последната седмица средните цени на едро на оранжерийни краставици, вносни ябълки, картофи, зеле и вносни домати на тържищата в страната отбелязват увеличение с между 0,3% и 13,4%. Цената на оранжерийните краставици остава без промяна, а единствено при червения пипер е налице поевтиняване на седмична база – с 2,1%.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 15.12.2023 г., лв./кг

	16.12.2022	08.12.2023	15.12.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,20	1,23	1,26	5,0	2,4
домати (оранжерийни)	3,22	3,09	3,09	-4,0	0,0
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	2,88	2,68	3,04	5,6	13,4
краставици (оранжерийни)	3,56	3,62	3,63	2,0	0,3
краставици (внос)	2,96	*	*	-	-
пипер (зелен)	*	*	*	-	-
пипер (червен)	*	2,41	2,36	-	-2,1
зеле	0,90	0,86	0,90	0,0	4,7
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	1,77	1,78	-	0,6
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Към средата на м. декември 2023 г. средните цени на едро на оранжерийни краставици, картофи и вносни домати са съответно с 2%, 5% и 5,6% над отчетените година по-рано, докато оранжерийните домати са поевтинели с 4%. Цената на зелето е равна на миналогодишната.

**Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци
към 15.12.2023 г.**

